

EL BRUEL

ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL PARC NATURAL DELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

El Centre de Reproducció de Tortugues celebra el 40è aniversari - Centre de recuperació de fauna - La Nature Trail de l'Empordà - Fitxa natura: La Grua *Grus Grus* - Activitats - 4a Temporada de CBMS a la closa del Ter Vell - Socis - Racó de l'Empordà: Resclosa Colomers - Apnae jove - Petit Bruel - Agenda

Núm.121 · Hivern 2024 · 1,50€

Fredeluga *Vanellus vanellus*,
la princesa acolorida de l'hivern
Autor: Jordi Massoni

EQUIP DE REDACCIÓ

Maria Josep Pérez Crespo

Otger Fortià i Jordi Sargatal .

HAN COL-LABORAT EN AQUEST NÚMERO

Roser Alari, Montse Balcells, Xavier Ballesteros, Magda Bonvehí, Jaume Campderròs, Gerard Carbonell, Josep Maria Dacosta, Neus Diumenge, Josep Esparrach, Carles Fabrellas, Ponç Feliu, Josep Maria Fortià, Otger Fortià, Enric Fusté, Blanca Martí, Hubert Mas, Jordi Massoni, Helena Mombiola, Artur Morales, Joan Morales, Aina Perich, Jordi Reixach.

Arxiu Joan Morales i Centre de Recuperació de Fauna Salvatge dels Aiguamolls de l'Empordà.

Editat per APNAE

Associació d'Amics del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. Declarada d'Utilitat Pública.

MAS EL CORTALET

17486 Castelló d'Empúries · Tel.: 972 454 672

apnae@apnae.org · www.apnae.org

PRESIDENT

Jordi Sargatal Vicens

VICEPRESIDENT

Maria Josep Pérez Crespo

SECRETARI GENERAL

Hubert Mas Pueyo

TRESORERA

Silvia Mayné Vallmajó

VOCALS

Magda Bonvehí Soler, Gerard Carbonell Agulló, Neus Diumenge Belenguer, Otger Fortià Bonvehí, Alberto García Ruiz, Daniel Marín Checa, Carles Prat Riuró.

MAQUETACIÓ

Ainoa Pajuelo i Eudald Fabrellas

PORTADA

Jordi Massoni

Sumari

Carta del President	3
Escrit de Ponç Feliu	4
APNAE al dia	5
Recuperant la Fauna Salvatge:	6
La tècnica hacking d'alliberament	
Article:	9
La Nature Trail de l'Empordà	
Fitxa de natura:	12
GRUA - <i>Grus grus</i>	
Activitats:	13
Sortida en barca	
Alliberament d'un aligot als Aiguamolls de l'Empordà	
Projecte:	15
4A Temporada de CBMS a la closa del Ter Vell	
Socis	17
El racó de l'Empordà:	20
Resclosa de Colomers	
Apnae Jove	22
Petit bruel	23
Agenda	24

“ La nova etapa als Aiguamolls ha començat!

El passat dimecres 4 de desembre del 2024 va començar la nova etapa del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. En la reunió de la Junta de Protecció es va anunciar el canvi de President de la Junta i de la Direcció.

El fins ara President, Joan Dalmau, va cedir la Presidència a Jordi Sargatal, en virtut d'una resolució de 23 de novembre del 2024, de la Consellera de Territori, Habitatge i Transició Ecològica, Sílvia Paneque, per la qual el Secretari de Transició Ecològica passa a presidir la Junta de Protecció dels Aiguamolls de l'Empordà.

Evidentment per mi és una fita important i emocionant, ja que vaig ser nomenat membre de la Junta el març del 1984 a proposta de l'Institut d'Estudis Catalans, com a persona coneixedora dels Aiguamolls. Després de 40 anys he estat l'únic membre que s'ha mantingut des dels inicis, i per això vaig recordar amb tot el meu agraïment al primer President, el bon amic Salvador Alemany Parer, que havia estat Cap d'ICONA a Girona, i després Delegat del DARP, i també al també bon amic Joaquim Maluquer Sostres, que era Secretari del Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya en el moment dels inicis del PNAE.

La casualitat va voler que el dia d'aquest nomenament com a President de la Junta de Protecció coincidís amb el meu dia número 100 com a Secretari de Transició Ecològica.

Com a Director del PNAE ha quedat Ponç Feliu, també director del PN del Cap de Creus que, de manera provisional, dirigirà els dos parcs, fins a la creació de l'Agència de la Natura Catalana, prevista per a l'estiu del 2025. El fins ara Director dels Aiguamolls, Sergio Romero de Tejada, que està proper a la jubilació, dirigirà el PNIN de l'Albera i podrà aportar la seva experiència a la seva transició a Parc Natural.

En Ponç Feliu podem dir que és fill dels Aiguamolls, ja que va començar a anar-hi als 10 anys als Campaments de Natura, i després hi va treballar com a voluntari, com a biòleg al Projecte Llúdriga, ha estat de la Junta de l'APNAE, monitor, ha fet seguiment ornitològic, com també va fer al Cap de Creus. Coneix i estima la zona.

El PNAE ha d'afrontar nous reptes i per això calia una figura dinàmica i amb suficient recorregut per encarar els propers anys i l'entrada en funcionament de l'ANATCAT.

L'AAPNE ha de jugar també un paper molt important en tot aquest procés, que ha d'involucrar tant els Aiguamolls, com l'Albera, el Cap de Creus i el Montgrí, i també els Consorcis Salines Bassegoda i les Gavarres.

Venen temps apassionants i caldrà el suport entusiasta de tothom!! Ens veurem a l'Assemblea de l'AAPNE que tornarà a ser al Cortalet el proper dissabte 25 de gener del 2025. Per molts anys Natura empordanesa!!

Jordi Sargatal Vicens
President de l'AAPNE i President
de la Junta de Protecció del Parc
Natural.
Desembre del 2024

”

Un cop de mà als estimats aiguamolls

per Ponç Feliu Latorre

L'any 1985 vaig anar als Aiguamolls per primer cop a la vida, de la mà de l'Antoni Domènech, el mestre que vaig tenir a 5è d'EGB de l'Escola Eiximenis. En aquells moments "els Aiguamolls" es limitaven a anar als Tres Ponts, caminar fins als suros de Vilaüt i arribar-nos fins l'aguait, acabat de construir gràcies a l'energia de joves voluntaris amb la passió i il·lusió iniciàtica. Allà en Domènech ens va ensenyar un ocell que es deia bitxac i que es parava al capdamunt de les branques, l'arpella, un rapinyaire que sobrevolava els estanys o el martinet ros, aturat entre les balques. Ho recordo com si fos ahir i aviat farà 35 anys.

Després varen venir els estius dels Campaments de Natura a les pollancredes de l'Armentera on hi vaig conèixer els amics que encara avui en dia són les amistats referents, com l'Aleix Comas o en Toni Llobet, entre molts d'altres. En Quim Franch ens enlluernava amb històries sobre Natura, i els joves Deli Saavedra, Bernat Garrigós, Josep Espigulé, Lluís Motjé, Cesc Compte o Joan Morales ens feien de monitors o de tècnics naturalistes. Tots esperàvem, però, el vespre "que venia en Sargatal". Ell ens faria una conferència que, sense exagerar, dec haver sentit 40 o 50 vegades a la vida però que encara avui m'agrada sentir-la i aprendre sempre algun petit detall que se m'escapa sobre la Campanya de Defensa. Tots obríem uns ulls com òlibes escoltant aquella història. I al final, miràvem de pronunciar abans que ell mateix, el nom dels ocells que ens projectava amb precàries diapositives d'aquells anys. Allà ens va acabar d'entrar aquell "virus benèfic" -en paraules d'en Jordi- que mai més m'ha abandonat i que no és més que la passió pels ocells i per la Natura. La passió, en definitiva, pel territori, el país, el paisatge, la defensa de valors i la sensibilitat vers el patrimoni, entès en un sentit ampli.

Des de llavors, mai més m'he deslligat dels estimats Aiguamolls.

Sempre que podia demanava als pares que em portessin als Aiguamolls. El pare em deixava als suros de Vilaüt amb algun amic i ell es passava hores llegint sota la seva ombra mentre jo mirava d'identificar ocells amb el Peterson i els binocles russos "Tento", una relíquia que encara guardo. Quan no era el meu pare eren els pares de l'Aleix o d'en Toni, que ens deixaven indistintament a Vilaüt o a Norfeu, depenent del dia. Hi caminàvem, hi dormíem, hi reïem, hi bimbàvem, hi somniàvem. Al cap de poc les Llaunes van començar a ser una realitat, primer des del Matà fins a la "Plataforma" (una petita elevació on ara hi ha el Pallejà que permetia albirar la Massona i el mar) i més tard amb l'estany del Cortalet, que va fer pendular el centre d'interès des de la RNI des Estanys cap a l'epicentre que ha esdevingut l'actual complex del Cortalet, Matà i platja. Quan arribàvem al Cortalet, corríem a saludar la Teresa i l'Anna Colomer, que ja ens coneixien i els preguntàvem quins ocells nous s'havien vist. Ben aviat vaig tenir la sort que "m'apadrinessin" en Joan Morales i l'Àngels Pujolar i amb ells hi anava cada dos per tres. Agafava el tren, dormia a casa seva al carrer Lasauca de Figueres i l'endemà gaudia de bimbos per aquest nou paradís que, ara rere any, incrementava el nombre d'estanys i aguaitats al mateix ritme que el d'espècies i nombre d'ànecs hivernants. Eren anys on la il·lusió bullia. Tot era energia i passió, dedicació i estima. Estava naixent un Parc, però també una generació de persones que devem molt als Aiguamolls i a les persones que el varen fer possible.

Anys més tard hi vaig fer de voluntari al Centre de Recuperació de Salvatgines, el CRS, ara convertit amb el Centre de Fauna, juntament amb l'Albert Alemany i més tard en Jota, en Berto o l'Enric. L'any 1992, amb en Toni i en Gimi vàrem portar la campanya d'anellament de tardor al Matà, un setembre sencer de grans records. També amb l'Ateneu Naturalista de Girona hi vàrem organitzar moltes activitats, guiatges i Campaments. Mentre estudiava Biologia a la Universitat de Girona els Aiguamolls eren el camp natural d'aprenentatge i de pràctiques, juntament a Cap de Creus, l'altre gran espai de referència de la meua vida. També hi vaig "fer la mili", la Prestació Social Substitutòria del moment, com a "objector de consciència", tot fent censos d'ocells o tasques de manteniment. I els estius, sens falta, hi feia de monitor, fossin Campaments de Natura al Matà o al Cortalet, fossin els Camps de Treball o, el que més m'agradava, fent de tècnic als Camps Temàtics o als Camps Internacionals. Són anys d'absoluta felicitat, de creixement com a persona, d'aprenentatge constant.

I llavors va arribar l'APNAE. Va coincidir que al cap de poc vaig acabar Biologia i, mentre estudiava la meua segona carrera, Ciències Ambientals, vaig treballar al Parc de la mà d'aquesta gran eina que és l'APNAE (actualment AAPNE), que permetia al Parc arribar allà on l'administració no arribava. Anys del Projecte Llúdriga amb en Deli i en Toni Batet, anys de guiatges, del treball de la Reserva de la Biosfera, de projectes de restauració de zones humides, de cigonyes i de polles blaves, de fartets i de reintroduccions, d'educació ambiental i de mil tasques més que barrejaven la feina i la passió. Tot això amb gent diversa al llarg dels 20 anys que he estat a la Junta Directiva, des del mateix Jordi Sargatal, fins a en Lluís Picart o en Carles Ginès com a Presidents, compartint feina amb la Maria Carbó, la Marta Julià, en Toni Llobet, en Xavi Díaz, la Rati i tanta altra gent que faria eterna la llista. Anys de Grups Llúdriga, nius de cigonyes, xerrades a escoles, Festes del Fluvià, Festa de la Llúdriga o de seguiments ornitològics primer amb l'Erich Streich i més tard amb l'etern ornitòleg del Parc, en Jordi Martí (complementats a partir de 2010 amb el seguiment per encàrrec del Parc juntament a l'Oriol Clarabuch, ja amb en Sergio de Director).

Em puc considerar, doncs, afortunat de ser ara el responsable d'aquest Parc, juntament a l'altre gran meu referent, el Cap de Creus. Compaginaré tan bé com pugui i sàpiga aquest repte doble. D'hores i d'il·lusió us asseguro no en faltaran. Serà poc temps, el necessari per fer un cop de mà durant un parèntesi d'atípic situació administrativa. Assumeixo amb absolut respecte, amb modèstia i sobretot amb plena consciència del que suposa dirigir un Parc amb tanta història; una història que conec, que estimo i que sento que m'ha transformat com a persona. Dec molt als Aiguamolls i espero retornar-ho als estanys i a les cigonyes, als visitants i a les balques, a la mainada i a les llúdrigues.

Avui, el meu primer dia com a Director, he vist una llúdriga a la Massona, darrera el Barracot. M'agrada pensar que m'ha vingut a donar la benvinguda.

El Centre de Reproducció de Tortugues celebra el 40è aniversari

per Josep Maria Dacosta

En 1984, un grup de joves naturalistes, constituïts com a Associació d'Amics de la Tortuga de l'Albera, va iniciar la feina de protecció de la tortuga mediterrània (*Testudo hermanni hermanni*), espècie molt amenaçada pels incendis i també per l'espoliació; de fet, tots recordem que força cases particulars en tenien al pati com a animals de companyia.

La preservació d'aquest rèptil va començar en el mas Pòlit de Vilamaniscle, amb els primers intents de conservació i reproducció. Aquest centre va patir un robatori de tortugues i els joves naturalistes, lluny de desanimar-se, varen buscar un altre emplaçament, que fou una finca particular a Garriguella. Amb el temps, van poder signar un conveni amb el Bisbat de Girona per tal d'utilitzar les dependències del santuari de la Mare de Déu del Camp a Garriguella on es troba el centre actual.

Santi Coll, Raquel Salas, Joan Budó, Xavier Capalleras, Jenar Fèlix, Marc Vilahur i Jordi Sargatal. Autor: Josep Maria Dacosta

En quaranta anys, el Centre de Reproducció de Tortugues (CRT) ha arribat a fites exitoses, com alliberar gairebé quatre mil exemplars a l'Albera i al cap de Creus, per tal de repoblar aquests espais naturals. Els seus impulsors, Joan Budó i Xavier Capalleras, han esdevingut els màxims especialistes d'aquesta espècie i, així, han publicat 80 articles científics i han participat en 40 congressos.

A més de fomentar la tortuga mediterrània, el CRT també ha col·laborat en la conservació de la tortuga de rierol (*Mauremys leprosa*) i la repoblació de tortuga d'estany (*Emys orbicularis*). Tanmateix, desenvolupa una tasca importantíssima en rebre les tortugues exòtiques que ja no són desitjades pels seus propietaris i així s'evita que siguin alliberades al medi natural, amb els problemes ecològics que comportaria.

Tots plegats hem d'estar orgullosos d'aquest equipament que, en quatre dècades, ha estat visitat per 250.000 persones, i que desenvolupa una tasca imprescindible d'educació ambiental i també com a indret de recerca on nombrosos investigadors i estudiants han pogut realitzar les pràctiques i adquirir coneixements de maneig de fauna.

L'acte de celebració del quarantè aniversari va tenir lloc el 12 d'octubre i va congrega desenes de persones que van voler facilitar la feina feta per tot l'equip del CRT. Els parlaments van ser conduïts pel periodista de l'Empordà, Santi Coll, i hi va participar l'alcaldeessa de Garriguella, Raquel Salas. El director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural, Marc Vilahur, que havia estat col·laborador del centre, va reconèixer la tasca imprescindible que realitza el CRT, essent un orgull de país i que resulta fonamental per a la conservació i divulgació de la nostra fauna. El flamant secretari de Transició Ecològica i degà dels ornitòlegs empordanesos, Jordi Sargatal, va anunciar que el Govern impulsarà la creació del Parc Natural de l'Albera, un instrument més per garantir la supervivència de la tortuga mediterrània.

L'alcaldeessa, Raquel Salas, mostra l'agraïment del municipi de Garriguella al CRT. Autor: Josep Maria Dacosta

NOVA SECCIÓ!

Aapnares, en aquest Bruel comencem una nova secció RECUPERANT LA FAUNA SALVATGE, en ella les companyes i companys del Centre de Recuperació de Fauna Salvatge dels Aiguamolls de l'Empordà ens explicaran una mica la seva feina, les espècies que tracten, les tècniques que utilitzen, ... Esperem que us agradi!

El hacking al centre de fauna

per Enric Fusté

Joves xoriguers comuns en fase d'alliberament amb hacking ja fora de la caixa, iniciant l'exploració dels voltants abans del seu retorn complet a la natura
Autora: Blanca Martí

El *hacking* és una tècnica ben establerta per a la reintroducció de diferents aus rapinyaires amb l'objectiu de restaurar les poblacions reproductores d'espècies amenaçades. També és utilitzada pels centres de recuperació per reintroduir polls d'espècies protegides com ara el **xoriguer comú** (*Falco tinnunculus*) o l'**òliba** (*Tyto alba*), com a mètode d'alliberament de joves i establiment al lloc. Així mateix, des dels centres de fauna s'aplica aquesta tècnica per a la reintroducció d'**eriçons** orfes o grups familiars d'eriçons amb la femella i les seves cries.

El *hacking* consisteix en allotjar els juvenils en caixes específiques en zones seleccionades per alliberar-los quan tenen la capacitat de volar per sí sols. A diferència d'altres mètodes, com el *fostering* (on els polls criats en captivitat es col·loquen en nius d'aus salvatges de la mateixa o similar espècie), el *hacking* no proporciona protecció i guia parental. Tot i aquesta manca, s'ha demostrat ser un mètode molt efectiu. Aquest èxit també està lligat a programes ben establerts de cria en captivitat, reintroducció i translocació. La Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (IUCN) ha establert directrius per millorar l'eficiència d'aquests programes, que requereixen un compromís a llarg termini i una inversió significativa de recursos com diners, temps i esforç.

Un exemple el tenim al Centre de Fauna de Torreferrussa amb el programa de cria del **xoriguer petit** (*Falco naummani*). Aquesta espècie va desaparèixer com a nidificant a Catalunya l'any 1986 per diverses causes com ara l'alteració del seu hàbitat degut a la transformació de l'ús del sòl, l'ús de pesticides que va afectar l'insecte, la seva presa bàsica i la destrucció dels seus llocs de nidificació. A l'any 1995 s'inicia el programa, i anualment es crien una quantitat significativa de pollets que són alliberats amb el mètode de *hacking* a l'Alt Empordà, per reforçar la població salvatge i crear nous nuclis reproductors.

El *hacking* és una pràctica utilitzada des de l'antiguitat en la falconeria, on es retiraven cries de falcó dels nius abans que poguessin volar, col·locant-les en estructures on se'ls proporcionava menjar diàriament. A mesura que desenvolupaven habilitats de vol i caça, tornaven al lloc de *hacking* per a alimentar-se fins que aprenien a caçar pel seu compte. Amb el temps, aquesta tècnica es va adaptar per a la reintroducció d'aus a la natura, imprimint en les cries una connexió amb l'hàbitat de nidificació de la zona.

Els polls es col·loquen en una caixa de *hacking*, un recinte exterior on s'evita el contacte amb humans i on queden protegits de possibles depredadors fins que estan preparats per volar. Quan arriba aquest moment, la caixa s'obre i els joves poden entrar i sortir lliurement, rebent suport alimentari fins que comencen a caçar sols. Abans de l'alliberament de qualsevol animal salvatge en un lloc específic, cal conèixer bé el patró de distribució de l'espècie. Per tal de maximitzar les possibilitats que es formin parelles establertes, és necessari alliberar aus en el mateix lloc durant força anys. Calen moltes temporades d'alliberaments per compensar la elevada taxa de mortalitat de les aus joves, que pot arribar al 80% en algunes espècies.

L'aïllament de les aus rapinyaires respecte a possibles molèsties és essencial, però això no implica l'absència d'activitat humana a prop. Per exemple, un falcó pelegrí pot niar en una zona amb una autopista propera sense grans problemes, mentre que un penya-segat amb activitat d'escaladors no seria adequat. És important considerar la freqüència i temporalitat de les molèsties, ja que si aquestes coincideixen amb la temporada de cria o amb els primers dies després de l'alliberament, els efectes poden ser catastròfics. Sense la defensa natural dels progenitors, que mostren una conducta agressiva per protegir el niu, els polls al *hacking* són més vulnerables als depredadors. Per això, es recomana allunyar les caixes de zones amb presència de grans depredadors com el duc o el gamarús. Els rapinyaires diürns també són una amenaça, especialment si nien prop de la zona de *hacking*. Els atacs d'adults són comuns en espècies que no nien de forma colonial, mostrant una agressivitat que pot anar des de protestes vocals fins a cops que poden ser letals per els joves. Així, llocs amb adults establerts no són adequats i cal situar el lloc de *hacking* a una distància prudent dels nius salvatges. Els mamífers i alguns rèptils s'acosten a les caixes atrets per l'olor dels aliments. Espècies com mosteles, genetes o guineus poden representar una amenaça per els joves si tenen accés a les caixes. Així s'han de dissenyar les caixes de manera que impedeixin l'accés als depredadors, a més d'evitar zones amb vegetació densa al voltant.

Joves xoriguers comuns en fase d'alliberament amb *hacking* tancats dins la caixa uns dies, observant l'entorn abans del seu retorn a la natura. Autora: Blanca Martí

Els llocs d'alliberament han de comptar amb una població suficient de preses per sustentar les aus alliberades i facilitar l'establiment de noves parelles reproductores. La ubicació ha de complir amb els requisits biològics de l'espècie.

En àrees urbanes, cal escollir estructures que dominin una zona oberta i disposin de sortints per als ocells. Cal cobrir les xemeneies i conductes d'aire per evitar caigudes, així com cobrir o buidar els dipòsits d'aigua.

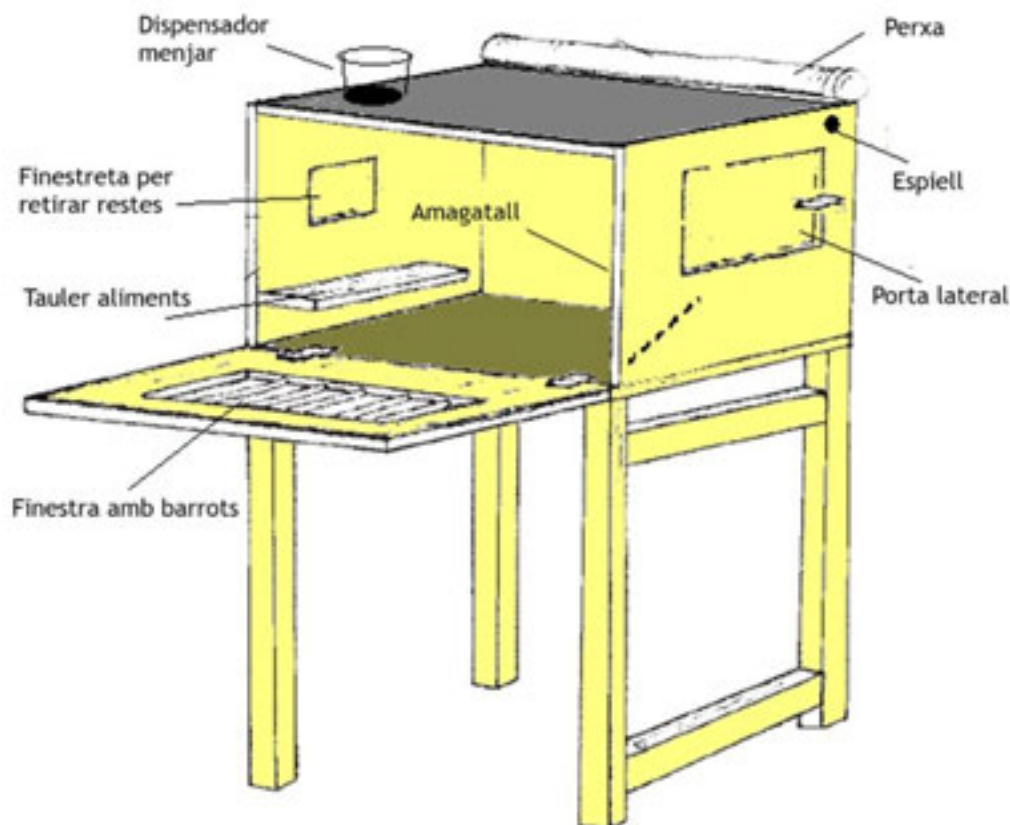
Algunes espècies, com l'òliba (*Tyto alba*), nien en edificis rurals, molt idonis per al *hacking* i per fomentar futures nidificacions salvatges. Per a espècies que nien a terra, com ara l'arpella cendrosa (*Circus pygargus*), es poden utilitzar petites gàbies amb una xarxa opaca posterior per a subministrar-hi menjar. La gàbia té una tapa que s'obre de dia i es tanca de nit per protegir-les de depredadors, i es col·loca en zones envoltades de cultius de cereals. Espècies com el xoriguer petit (*Falco naumanni*) nien en colònies en edificis aïllats. En aquests llocs, es poden col·locar diverses caixes de *hacking*, fins i tot en presència de parelles salvatges en cria doncs es una espècie colonial.

Malgrat les variacions, les caixes de *hacking* comparteixen característiques bàsiques. Normalment són quadrades amb tres costats tancats i una obertura amb barrots/reixa que permet a l'ocell observar l'entorn abans de ser alliberat. Dissenyades per protecció contra depredadors i elements climàtics, i pintades per camuflar-se amb l'entorn. El costat obert serveix com a finestra d'observació per els joves, i una part de la caixa es reserva com a refugi per protegir-lo del vent, la pluja i possibles amenaces. El fons s'omple amb materials naturals similars als del niu de l'espècie, i el menjar es col·loca en un lloc visible. Per evitar que els ocells associïn el menjar amb els humans, es poden utilitzar també dispositius com dispensadors retardats i una comporta per treure les restes. Al voltant de la caixa, es poden afegir estructures com perxes, ombra i fonts d'aigua.

Durant el període de *hacking*, la dieta dels joves rapinyaires inclou normalment pollets de pollastre o ratolins de laboratori. Es dona quantitat suficient, ja pressa sencera, per evitar baralles entre els germans. La supervisió diària permet assegurar-se que els ocells s'alimenten correctament i que es manté la seva condició física. Un cop alliberats, la provisió de menjar es redueix fins que els joves ja no tornen al lloc de *hacking*.

El moment més crític del *hacking* és l'alliberament. No haurien de romandre més de una setmana com a màxim a la caixa per poder acostumar-se a l'entorn sense sentir-se restringits. Els ocells han de ser alliberats abans que volin bé del tot per mantenir-se a prop del lloc de *hacking*, però amb suficient capacitat per evitar depredadors. Quan es retira la porta barrada, cal evitar la presència humana perquè els ocells no s'espantin i marxin. En els primers dies, s'acostumen a l'entorn i, al cap de pocs dies, comencen a volar. No s'han de forçar a volar, el primer vol depèn de l'espècie i de l'individu.

Després de uns quants dies, els ocells comencen a explorar més enllà del lloc de *hacking*, tot i que encara tornen al lloc per buscar menjar. Aquesta fase d'exploració no significa que ja siguin independents, sinó que aprenen a reconèixer noves fonts de menjar i altres territoris. El període de *hacking* varia segons l'espècie i els individus i pot durar inclús setmanes, així garantint la supervivència de l'ocell fins que pugui sobreviure de manera autònoma. Els ocells es marquen amb anelles metàl·liques, i sovint també amb anelles de PVC amb inscripció facilitant així el seguiment dels individus amb el mètode digiscòping. Aquest consisteix en obtenir fotos mitjançant una càmera digital a través d'un telescopi, s'ha adaptat al món de la conservació i ajuda a identificar ocells a distàncies llargues i a avaluar l'estat dels animals. Alguns programes de reintroducció utilitzen també transmissors GPS.

Caixa de *hacking* - els joves hi estan tancats uns dies, observant l'entorn mentre se'ls subministra menjar.

L'èxit del mètode de *hacking* es basa en l'estimulació d'espècies filopàtriques, fomentant el seu retorn a la zona per nidificar i establir poblacions viables. Amb la taxa de mortalitat elevada en els joves rapinyaires, la millor opció sembla ser saturar petites regions amb el màxim nombre possible d'ocells immadurs, la qual cosa podria facilitar l'establiment més ràpid de parelles reproductores. El *hacking* com a darrera fase dels programes de reintroducció, sigui de programes de cria en captivitat o de joves criats a centres de fauna, s'han demostrat com un mètode reeixit per a la reintroducció de moltes espècies d'aus rapinyaires, comparable a un ocell silvestre criat pels seus pares naturals.

La Nature Trail de l'Empordà

per Neus Diumenge i Joan Morales

Vigília de Sant Joan del 2012. És de bon matí i un grup de persones vestides amb calça curta i colors llampants s'enfilen a un autobús. Però no són els únics que ho fan. També hi puja una altra mena de gent que vesteixen ben diferent: colors discrets i amb prismàtics penjant del coll.

On va tota aquesta gent? I què és el que comparteixen que els fa viatjar plegats a un bus que surt del càmping Castell Montgrí a l'Estartit i fa via fins al càmping Castell Mar, a Castelló d'Empúries?

“

Tot comença quan en Jordi Sargatal, després d'haver-se incorporat al Grup Mascort com a director, en els seus quotidians desplaçaments de Figueres a Torroella va relligant en el seu magí aquestes magnífiques terres empordaneses. El “seu” (i nostre) Parc dels Aiguamolls amb el Parc del Montgrí i les Illes Medes, l'alt i el baix Empordà.

Va prenent forma la idea d'unir en una llarga caminada ambdós parcs naturals, les dues badies, la Muga i el Fluvià trobant-se amb el Ter, de nou.

Començant a esbrinar possibilitats, coneix i contacta amb en Francesc Subirà i la gent del club d'atletisme de Flama 91, de l'Escala. En Francesc i en Jordi, amb l'Angel Torrent, també de Flama 91, van posant fil a l'agulla. Són temps en els que les ultra maratons, les ultra trails tenen molta requesta.

”

Per què no organitzar una cursa que uneixi els dos parcs? Tenim la infraestructura: els dos càmpings del Grup Mascort, l'un a la Rubina i l'altre a tocar de l'Estartit.

Però, pensa en Jordi, mentre uns corren altres podem anar fent el mateix recorregut a peu, observant els ocells, la fauna i la natura que travessa la ruta. Fins i tot podem compartir experiències i coneixements.

I així fou com va néixer la primera edició de la Nature Trail.

Uns arribaven ben aviat, al cap de no massa hores i d'altres cap el vespre, tot caminant. Però hi havia un “tercer temps” molt agraït: el sopar que compartíem al Castell Montgrí corredors i naturalistes.

L'èxit va ser destacable. L'any següent, hi vàrem tornar.

El 2014 vàrem fer figa, però el 2015 hi tornàvem a ser, corredors i naturalistes compartint experiències. Ara ja no passàvem la gola del Fluvià en barca o nedant, sinó pel pont de Sant Pere Pescador.

Com tantes iniciatives humanes, semblava que això era tot. Moltes responsabilitats, feina organitzativa i poc temps. El 2016 tampoc hi va haver Nature Trail.

Però el 2017 el caliu va reviscolar! En Francesc Subirà amb la Neus Diumenge i en Joan Morales varen tornar a despertar la criatura. Va ser una edició més discreta, de l'estany de Vilahut fins a l'Escala, caminant plegats i compartint experiència ornitòlegs i amics del club. Però suficient per a que tres de nosaltres, la Neus Diumenge, l'Àngels Pujolar i en Joan Morales, decidíssim que valia la pena consolidar aquella magnífica idea iniciada el 2012.

L'any 2015 sobre el pont de la Muga. Autor: Arxiu Joan Morales

Així, el 2018 la Nature Trail reprèn el seu recorregut històric. Sortim tots tres des de la Rubina i acabem al vespre a la platja de l'Estartit, després de 50 Km, just quan les Medes ja es perdien de vista en la vesprada fosca.

I així va anar consolidant-se la tradició. Els primers anys només els tres citats. Més endavant en Kim Cama comença a donar-nos suport amb el telescopi en alguns trams i també amb la seva companyia en d'altres.

El 2021 introduïm una important novetat. Fem la Nature Trail en dues jornades. Sempre passava el mateix, quan arribàvem als peus del Montgrí i enfilàvem amunt, era tard, estàvem cansats i els ocells també començaven a anar a joc. Així doncs, a partir d'aquell any dividírem la travessa en dos trams. El primer dia anem de la Rubina a l'Armentera i al cap d'una setmana sortim d'Ullà cap el nord, fem el Montgrí de bon matí, passant pels seus tres cims, enlloc de només travessar-lo i acabem a l'Armentera. La suma són 53,3 Km, però en dos sectors molt més assumibles i productius (28,94 Km el primer dia i 24,92 Km el segon, que té més pujades i baixades).

Poc a poc hem anat aconseguint companys de ruta. En Cesc Feixes, la Sílvia Mayné i en Carles Prats s'han afegit al quartet habitual en algunes de les darreres edicions.

I d'això es tracta, d'anar donant continuïtat i consolidant una experiència que ja té uns quants anys i que suma resultats encoratjadors passat tot aquest temps.

Entre les onze edicions de la Nature Trail hem observat 182 espècies diferents d'ocells, 8 de mamífers i 4 de rèptils. La flora i el paisatge a la primavera empordanesa són esplèndids. Des dels liris als aiguamolls fins al romaní i les estepes al Montgrí.

Així, el 2018 la Nature Trail reprèn el seu recorregut històric. Sortim tots tres des de la Rubina i acabem al vespre a la platja de l'Estartit, després de 50 Km, just quan les Medes ja es perdien de vista en la vesprada fosca.

I així va anar consolidant-se la tradició. Els primers anys només els tres citats. Més endavant en Kim Cama comença a donar-nos suport amb el telescopi en alguns trams i també amb la seva companyia en d'altres.

El 2021 introduïm una important novetat. Fem la Nature Trail en dues jornades. Sempre passava el mateix, quan arribàvem als peus del Montgrí i enfilàvem amunt, era tard, estàvem cansats i els ocells també començaven a anar a joc. Així doncs, a partir d'aquell any dividírem la travessa en dos trams. El primer dia anem de la Rubina a l'Armentera i al cap d'una setmana sortim d'Ullà cap el nord, fem el Montgrí de bon matí, passant pels seus tres cims, enlloc de només travessar-lo i acabem a l'Armentera. La suma són 53,3 Km, però en dos sectors molt més assumibles i productius (28,94 Km el primer dia i 24,92 Km el segon, que té més pujades i baixades).

2017, l'any que varem acabar a L'Escala
Autor: Arxiu Joan Morales

44

Aquest 2024 hem batut tots el rècords, amb 130 espècies d'ocells entre les dues jornades. Cal dir que des de que ho fem en dos dies els resultats han estat molt millors: de fregar el centenar d'espècies, ara ens acostem cada any a les 130.

20 d'abril del 2024. Sis naturalistes són a mig matí baixant del Montplà cap al camí de les Dunes, quan l'àliga cuabarrada els sobrevola ben a prop. Passen els anys i l'experiència s'acumula, però l'emoció compartida en aquesta mena d'observacions es manté amb tota la seva intensitat.

I que durí! Valdrà la pena mantenir la flama i anar-la passant a les noves generacions. Una iniciativa com aquesta es mereix la seva continuïtat. L'Empordà és un racó esplèndid que val la pena gaudir i compartir, trepitjar i aprofundir. Endavant, doncs.

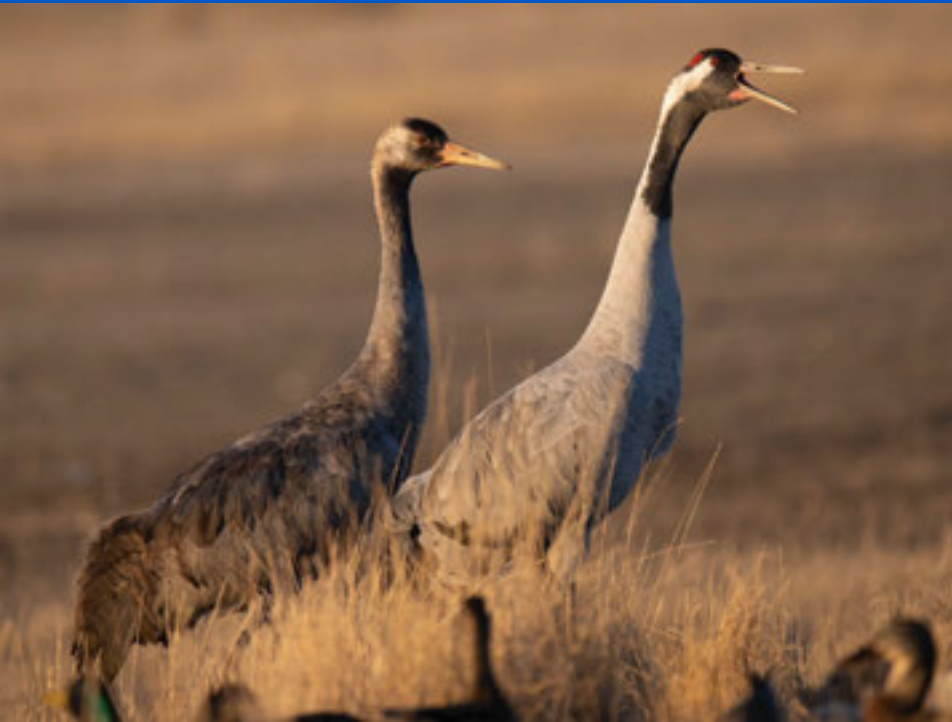
L'equip de la darrera edició el 2024. Autor: Arxiu Joan Morales

<h3>EVOLUCIÓ DE LA DIVERSITAT D'ESPÈCIES</h3> <table border="1"> <caption>Data for Evolution of Diversity</caption> <thead> <tr> <th>Any</th> <th>Espècies totals</th> <th>Mitjana</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2010</td><td>100</td><td>100</td></tr> <tr><td>2011</td><td>120</td><td>100</td></tr> <tr><td>2012</td><td>110</td><td>100</td></tr> <tr><td>2013</td><td>100</td><td>100</td></tr> <tr><td>2014</td><td>110</td><td>100</td></tr> <tr><td>2015</td><td>100</td><td>100</td></tr> <tr><td>2016</td><td>110</td><td>100</td></tr> <tr><td>2017</td><td>120</td><td>100</td></tr> <tr><td>2018</td><td>100</td><td>100</td></tr> <tr><td>2019</td><td>110</td><td>100</td></tr> <tr><td>2020</td><td>120</td><td>100</td></tr> <tr><td>2021</td><td>130</td><td>100</td></tr> <tr><td>2022</td><td>130</td><td>100</td></tr> <tr><td>2023</td><td>130</td><td>100</td></tr> <tr><td>2024</td><td>130</td><td>100</td></tr> </tbody> </table>	Any	Espècies totals	Mitjana	2010	100	100	2011	120	100	2012	110	100	2013	100	100	2014	110	100	2015	100	100	2016	110	100	2017	120	100	2018	100	100	2019	110	100	2020	120	100	2021	130	100	2022	130	100	2023	130	100	2024	130	100	<p>La data concreta escollida -entre finals d'abril i mitjans de juny-, la fenologia pròpia de cada espècie, la meteorologia, i els canvis de recorregut i de format, han influït en el total d'espècies observades en cada Nature Trail. Molt lluny queden les 108 espècies de mitjana anual de les 182 espècies observades en el global del període, és a dir, el sostre possible.</p> <p>Destaquem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La progressió creixent de la sèrie, a partir del 2017, només truncada el 2020 en que les dades foren més tancades a causa de la pandèmia. - La gran variabilitat del nombre de limícoles vistes, especialment aus de pas com títols, xivites, corriols, ternits, gambes... - L'augment d'espècies forestals i d'ambients pedregosos i de matollar en fer el camí de format i de recorregut, com mosqueters, pit-roig, tallanols i tallaneta, merles blava i roquera, roquerol, pandal roquer i cogullada fosca. 	<p>Fitxa de la darrera edició de la Nature Trail. Tram Nord.</p> <p>Data: 13/04/2024</p> <p>Itinerari: La Rubina- Estany del Tec – Pericus - Castelló d'Empúries - Passera Muga- Estany Europa – Cortalet – Matà - Mig de Dos Rius - S. Pere Pescador - L'Armentera.</p> <p>Distància: 28,380 Km</p> <p>Participants: Neus Diumenge, Joan Morales, Àngels Pujolar, Sílvia Mayné (amb el suport de Kim Cama)</p> <p>Observacions: Ebird / Ornitho.cat</p>	
Any	Espècies totals	Mitjana																																																	
2010	100	100																																																	
2011	120	100																																																	
2012	110	100																																																	
2013	100	100																																																	
2014	110	100																																																	
2015	100	100																																																	
2016	110	100																																																	
2017	120	100																																																	
2018	100	100																																																	
2019	110	100																																																	
2020	120	100																																																	
2021	130	100																																																	
2022	130	100																																																	
2023	130	100																																																	
2024	130	100																																																	
<h3>PRESENCIA</h3> <table border="1"> <caption>Data for Presence</caption> <thead> <tr> <th>Número de Nature Trails</th> <th>Número d'espècies</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>11</td><td>45</td></tr> <tr><td>10</td><td>15</td></tr> <tr><td>9</td><td>15</td></tr> <tr><td>8</td><td>15</td></tr> <tr><td>7</td><td>15</td></tr> <tr><td>6</td><td>15</td></tr> <tr><td>5</td><td>15</td></tr> <tr><td>4</td><td>15</td></tr> <tr><td>3</td><td>15</td></tr> <tr><td>2</td><td>15</td></tr> <tr><td>1</td><td>15</td></tr> </tbody> </table>	Número de Nature Trails	Número d'espècies	11	45	10	15	9	15	8	15	7	15	6	15	5	15	4	15	3	15	2	15	1	15	<p>44 espècies han estat presents en les 11 edicions.</p> <p>Algunes són les més comunes - ànec Collverd, gavà argentat, mallerengues, gafarró, xoriguer-, altres es fan sentir -cames-llargues, cruïdell, rossinyol...- o es fan veure pel color -abellerol, gaig blau...- o per la mida -agrons, cigonyes, arpelles...-</p> <p>41 espècies només s'han vist només en una o dues edicions.</p> <p>Són bàsicament espècies migradores en pas, o hivernants que van marxant o estivals que van arribant i per tant, de presència molt dependent de la data d'observació. També hi ha aus marines, ja que passem uns moments per la platja.</p>	<p>Fitxa de la darrera edició de la Nature Trail. Tram Sud.</p> <p>Data: 20/04/2024</p> <p>Itinerari: Aparcament Camí vell d'Ullà - Muntanya d'Ullà - Coll de la Creu - Castell del Montgrí - Coll d'en Garrigars - Montplà - Coll de les Sorres - Torre Ferrana - Can Reding - Mas Vilanera - Les Corts - Cinc Claus - L'Armentera.</p> <p>Distància: 24,92 km</p> <p>Participants: Neus Diumenge, Joan Morales, Àngels Pujolar, Sílvia Mayné i Carles Prat fins a Torre Ferrana (amb el suport de Kim Cama)</p> <p>Observacions: Ebird / Ornitho.cat</p>																									
Número de Nature Trails	Número d'espècies																																																		
11	45																																																		
10	15																																																		
9	15																																																		
8	15																																																		
7	15																																																		
6	15																																																		
5	15																																																		
4	15																																																		
3	15																																																		
2	15																																																		
1	15																																																		

GRUA - *Grus grus*

per Otger Fortià

La grua (*Grus grus*) és una au migradora de gran mida i l'única espècie de grua present al nostre país.

Autor: Carles Fabrellas.

Aquesta espècie inconfusible pot arribar a mesurar fins a 1,3 metres d'altura i pesar entre 3 i 6 Kg, sent els mascles normalment lleugerament més pesants. Presenten un coll, bec i potes llargs, semblants a les cigonyes i ardeides, si bé no estan emparentades amb cap dels dos grups. El plomatge és principalment gris pissarra, amb un plomall a la cua. El cap és negre amb una banda blanca des del clatell fins l'ull i una taca vermella sobre el cap. El cant és un trompeteig molt característic.

La grua és una espècie migradora, que cria a la zona nord d'Euràsia i durant l'hivern baixa a zones més meridionals d'Euràsia i fins i tot a l'Àfrica. És quan fan aquests moviments, especialment durant la tardor i inicis d'hivern, que es poden detectar freqüentment grups nombrosos que creuen el territori cap al sud. Si bé alguns exemplars poden arribar a passar l'hivern a Catalunya, la majoria d'aquests grups migren fins a zones d'hivernada, principalment a Extremadura, Castella i Lleó i Aragó. En aquesta última zona és on trobem la Llacuna de Gallocanta, una zona humida que ha esdevingut un lloc de peregrinació per ornitòlegs de tot el país, que van a gaudir de les desenes de milers de grues que arriben a acollir aquesta zona durant els mesos més freds.

SORTIDA EN BARCA PEL PARC NATURAL DEL MONTRGÍ, ILLES MEDES I BAIX TER

per Montse Balcells

Autora: Montse Balcells.

27 d'octubre de 2024

Un diumenge de tardor esplèndid, assolellat i amb una mica de mar de fons, ens rep a l'Estartit per fer una sortida en barca.

Ens guia en Boris Weitzmann que durant l'estona que naveguem pel litoral ens explica les característiques del Parc Natural que es caracteritza per una gran diversitat geològica i ecològica, amb paisatges que van des de penya-segats i coves marines fins a dunes, aiguamolls i platges.

Al mar, especialment a les Illes Medes i a la costa del Montgrí, es troben impressionants formacions de roques calcàries, que daten del Mesozoic. Aquestes roques han estat modelades per l'acció de l'aigua i el vent, creant formes úniques com escarpats penya-segats, coves i forats submarins. Els moviments tectònics a la zona també han donat lloc a fractures i plecs visibles, que confereixen al relleu una petjada característica de formacions abruptes i estructures allargades.

Quant a la vegetació, ens comenta que és variada i inclou espècies adaptades a entorns diferents. A les zones més àrides i rocoses del Montgrí, predominen el pi blanc, els matolls mediterranis i la garriga, amb plantes com el romaní, la farigola i el margalló. A les Illes Medes, la vegetació és més escassa i resistent, amb espècies adaptades a les dures condicions salines. Al Baix Ter, la vegetació es torna més rica i diversa.

Acostumats a les observacions d'aus li preguntem en Boris si es realitzen sortides per a l'observació d'aus marines i ens respon que en aquesta àrea costanera protegida i pròxima al litoral, no es permet llençar descarts per atraure espècies. I també ens parla del projecte sèpia en el que està treballant des de fa uns anys per tal de millorar les condicions de

reproducció dels cefalòpodes i repoblar-ne les aigües de l'Empordà.

Recuperar la diversitat de la fauna marina de les badies de l'Empordà, treballar amb els pescadors artesanals per conservar una pesca tradicional i fomentar unes pràctiques sostenibles, facilita el treball i l'economia de la zona de forma eficient i respectuosa amb la natura.

A finals del 2016, el Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter va rebre a Brussel·les el CETS, la prestigiosa Carta Europea de Turisme Sostenible, que premia el compromís del col·lectiu format pels gestors dels espais naturals.

Autora: Montse Balcells.

Hem compartit una bona estona envoltats per un paisatge únic de la nostra terra.

Alliberament d'un aligot als Aiguamolls de l'Empordà

per Josep Esparrach

L'alliberament de l'aligot ha estat una gran experiència. Ha començat amb una introducció teòrica molt planera i interessant, consells de protecció de fauna ferida i espai per a compartir inquietuds. En el nostre cas, l'hem viscut amb l'emoció dels infants posada en la caixa de cartró foradada que es movia de tant en tant, on l'aligot esperava per a ser alliberat.

Autor: Jordi Reixach

L'enfocament ha estat molt respectuós. Per a nosaltres, participar d'aquests moments de connexió amb la natura que som i de consciència, ha estat emocionant. Quan finalment ha alçat el vol, hem apreciat la seva bellesa i hem desitjat “que es retrobi amb els seus” i “que li vagi molt bé”. Ens quedem amb la meravella que viuen intensament els infants quan senten que pertanyen a un món ple d'éssers fantàstics.

4A Temporada de CBMS a la closa del Ter Vell

per Aina Perich Prujà

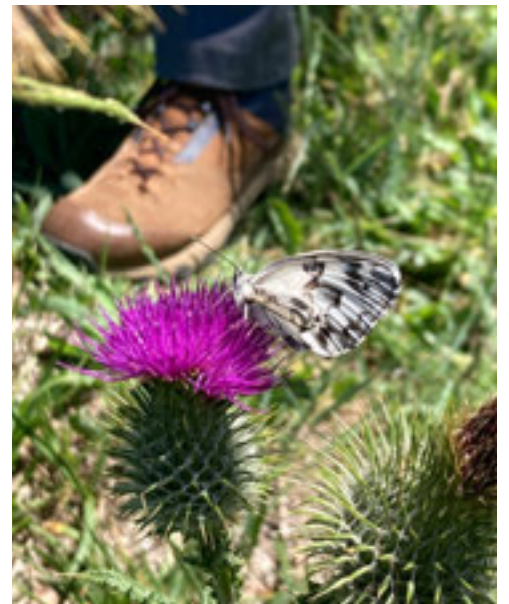
L'any 2021, dos voluntaris de l'APNAE, la Magda Bonvehí i l'Otger Fortià van iniciar un nou itinerari del CBMS (Catalan Butterfly Monitoring Scheme) localitzat a la Closa del Ter Vell (l'Estartit, Torroella de Montgrí). Setmanalment durant els mesos de març a setembre, es realitza un cens de papallones on es compten i s'identifiquen els exemplars dins d'un recorregut establert. L'itinerari de la Closa del Ter Vell es caracteritza per ser una zona majoritàriament de prats mediterranis. Per una banda, trobem un prat amb canyissars, salzes, tamarius i esbarzers i per l'altra un segon prat pasturat amb basses temporals envoltades de joncs.

Secció 1 de l'itinerari de la Closa del Ter Vell (L'Estartit, Torroella de Montgrí). Autora: Aina Perich Prujà.

Al llarg de 4 temporades de CBMS a la Closa del Ter Vell s'han comptat un total de 11494 exemplars (mitjana anual: 2873) i un total de 31 espècies registrades (mitjana anual: 26). Enguany, és la quarta temporada de l'itinerari, coincidint amb la temporada que s'ha registrat un nombre més baix d'exemplars, 1234 papallones. Pel que fa a la riquesa, ha augmentat respecte el 2021, amb un total de 26 espècies, i dues noves espècies registrades: la safranera pàl·lida (*Colias alfacariensis*) i el faune bru (*Hipparchia statilinus*). Les espècies més abundants de l'itinerari aquest 2024 són, per ordre, el blavet argiu (*Plebejus argus*), la bruna de bosc (*Pararge aegeria*) i la safranera de l'alfals (*Colias crocea*), amb més de 100 individus per espècie. Aquestes espècies són també de les més abundants al llarg de les 4 temporades. Ara bé, hi ha espècies que pateixen canvis importants any rere any com és el cas de la moreneta septentrional (*Aricia agestis*), l'angelet comú (*Leptidea sinapis*) i el dard ros (*Ochlodes sylvanus*) que han patit una forta davallada respecte el primer any de cens. El cas del blavet argiu és ben particular, és present de forma local i escassa a diferents itineraris de Catalunya, de les cotes més baixes a les més elevades, preferentment en zones humides i prats. Aquest any, coincidint amb una extensa època de sequera, el nombre d'individus ha minvat, assolint els 406 individus, en comparació el 2022 on es van arribar a comptar 2906 individus. Així doncs, cal conservar aquests indrets, ja que aquesta és excepcionalment molt abundant, sobretot en els últims trams de l'itinerari on apareixen les basses temporals i per tant hi ha trobat l'hàbitat adequat. De moment, però, la tendència de la seva població a l'itinerari no està avaluada i la tendència general és incerta. Pel que fa a les altres espècies, n'hi ha que apareixen de manera puntual i d'altres amb major nombre d'individus.

Tot i la davallada general que s'observa, no hi ha dades suficients per estimar una tendència local de les espècies a l'itinerari de la Closa del Ter Vell. Per analitzar-ho, cal que es prenguin dades durant almenys vuit anys i que l'espècie aparegui almenys quatre anys seguits, degut a la seva elevada sensibilitat als canvis, com ara les condicions meteorològiques de la temporada, que poden fer variar el nombre d'exemplars.

Escac ibèric (*Melanargia lachesis*). Autora: Aina Perich Prujà.

Per últim, cal destacar la gran importància de seguir amb aquests censos de manera continuada per poder conèixer la qualitat de les poblacions de papallones de manera local i regional i així també, entendre l'evolució de la comunitat vegetal de la zona. Per conèixer més i accedir a les dades d'aquest i de la resta d'itineraris de Catalunya, Illes Balears i Andorra, podeu visitar el web del CBMS <https://www.catalanbms.org/>.

Llistat d'espècies 2024

(ordenat de més a menys abundància)

Blavet argiu (*Plebejus argus*)

Bruna de bosc (*Pararge aegeria*)

Safranera de l'alfals (*Colias crocea*)

Escac ibèric (*Melanargia lachesis*)

Margenera comuna (*Lasiommata megera*)

Blaveta estriada (*Leptotes pirithous*)

Blanqueta de la col (*Pieris rapae*)

Blaveta comuna (*Polyommatus icarus*)

Blaveta de l'heura (*Celastrina argiolus*)

Blanca de la col (*Pieris brassicae*)

Saltabardisses de solell (*Pyronia cecilia*)

Coure comú (*Lycaena phlaeas*)

Atalanta (*Vanessa atalanta*)

Capgròs comú (*Carcharodus alceae*)

Papallona reina (*Papilio machaon*)

Bruixa (*Brintesia circe*)

Blaveta dels pèsols (*Lampides boeticus*)

Cleopàtra (*Gonepteryx cleopatra*)

Pòntia comuna (*Pontia daplidice*)

Daurat fosc (*Thymelicus acteon*)

Dard ros (*Ochlodes sylvanus*)

Saltabardisses cintada (*Pyronia bathseba*)

Migradora dels cards (*Vanessa cardui*)

Safranera pàl·lida (*Colias alfacariensis*)

Faune de ziga-zaga (*Hipparchia fidia*)

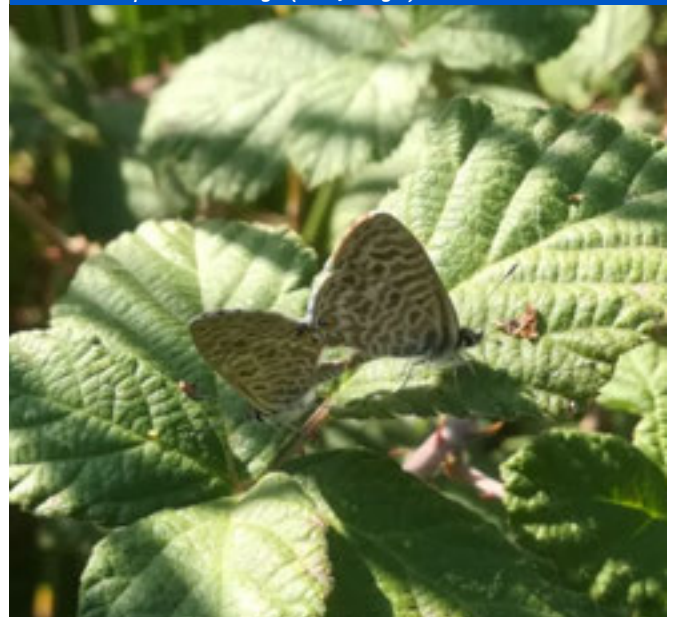
Faune bru (*Hipparchia statilinus*)

Blavet argiu (*Plebejus argus*). Autora: Aina Perich Prujà

Còpula de blavet argiu (*Plebejus argus*). Autor: Xavier Ballesteros Olivet

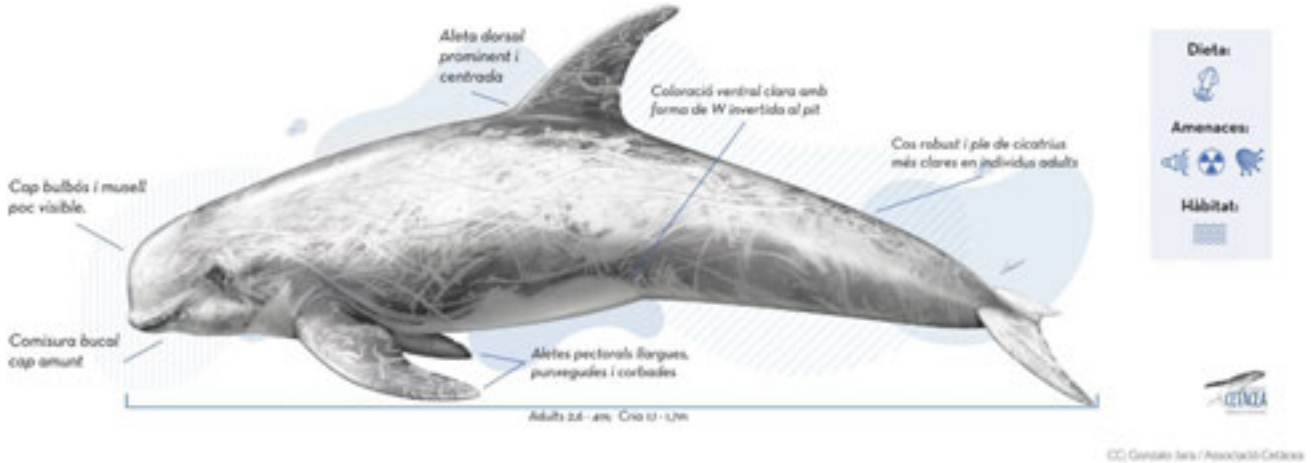

Còpula de blaveta estriada (*Leptotes pirithous*). Autor: Xavier Ballesteros Olivet

Us recomanem una web: l'Associació Cetàcea, per Jaume Campderròs

En aquest exemplar del Bruel ens n'anem fins al mar, i més en concret a la comarca del Garraf per conèixer el web de l'Associació Cetàcea <https://associaciocetacea.org/>

Com ja haureu encertat, avui parlarem d'aquests mamífers marins i en concret els que habiten la costa d'aquesta comarca central de Catalunya i per extensió tot el litoral català. He de reconèixer que darrerament m'estic interessant pels mamífers marins i aquesta pàgina aporta molta informació i molt interessant.

Darrerament s'ha estès l'ús de l'expressió anglesa "landing page" per anomenar la pàgina d'inici d'una pàgina web. Doncs bé, quan arribem a la landing page de l'Associació Cetàcea ens trobem amb una capçalera amb set capítols on aquesta associació ens dona a conèixer tot el que fan i ens proposen. Alguns d'aquests capítols també són accessibles des de la primera pàgina. Jo seguiré la capçalera per motius de claredat i simplicitat.

El primer capítol, i com gent ben educada que són, és presentar-se. Sota el títol de **Cetàcea** ens expliquen qui són i els components de l'associació. També ens expliquen com col·laborar-hi econòmicament (hi ha diferents opcions) i com fer-hi de voluntari i els avantatges que n'obten. També tenim un apartat de transparència.

El següent capítol, **Recerca**, té cinc parts diferents on ens expliquen, en primer lloc, els projectes en els que estan treballant: fotoidentificació, amics del mar, plomes al mar i megafauna del Garraf. A aquest apartat de projectes també hi podem accedir des de la primera plana del web.

El segon apartat d'aquest capítol és el de publicacions, on hi trobem els informes anuals de l'associació així com llibres, articles i pòsters de caire més científic. En els tres darrers apartats, cetacis, aus marines i megafauna marina, se'ns descriuen les vuit espècies de cetacis presents a les costes catalanes, alguns ocells marins i un parell d'espècies de megafauna marina, el peix lluna i la tortuga careta.

Com és d'esperar en un web dedicat a ells, els cetacis tenen una informació molt àmplia abastant la seva identificació, biologia, ecologia, etc. És un apartat molt recomanable per ampliar el nostre coneixement sobre aquest grup de mamífers tan interessant i a la vegada desconegut per la gent del carrer. A la fitxa de cada un dels cetacis s'hi pot accedir, també, des de la pàgina d'inici.

Però l'Associació Cetàcea no només fa recerca. Aquests coneixements que obtenen de la seva activitat no servien de res si se'ls quedessin només per a ells. Així és que també fan **Educació**. En aquest tercer capítol ens expliquen les diferents activitats escolars que ofereixen, així com cursos i xerrades i els diferents projectes educatius que estan desenvolupant. Als apartats de cursos i xerrades també hi podeu arribar a través de la pàgina d'inici.

De tota manera, si us interessen els mamífers marins, el que voldreu és fer alguna sortida a veure'n o fer alguna activitat relacionada amb aquests animals magnífics. Llavors el capítol que heu de visitar és el d'**Activitats**. Al calendari hi veureu totes les sortides en vaixell i el cursos que tenen programats i a l'apartat de sortides a navegar hi trobareu tota la informació que necessiteu per a apuntar-vos a sortir amb ells en vaixell. A aquest capítol també hi podeu arribar des de la primera plana del web.

Hi ha un capítol anomenat **Comunicació** on ens ofereixen tota mena de notícies relacionades tan amb l'associació, com amb cetacis. A l'apartat xarxes socials s'ofereixen diferents vídeos on els protagonistes són els cetacis. També se'ns ofereix un resum de retalls de premsa on el protagonista n'és l'associació. El darrer apartat són links a altres pàgines web de col·laboradors, amics o llocs interessants a la xarxa.

Si vols contactar amb Cetàcea pots fer-ho a través del capítol **Contacta**. Si hi vas, se t'obre un formulari per a que puguis fer-los-hi arribar qualsevol dubte o comentari que creguis oportú.

I si voleu anar ben guarnits o voleu un pòster amb els cetacis del litoral català i de passada ajudar-los a arribar a final de mes, heu d'anar a la **Botiga**. Allà us podreu firar.

Un cop més, internet ens porta a casa un bon material. Aquest web de l'Associació Cetàcea val la pena tenir-la fixada a favorits. La informació que conté és molt bona i l'apartat dels cetacis, per sí sol, és una completa guia de camp d'aquests mamífers.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

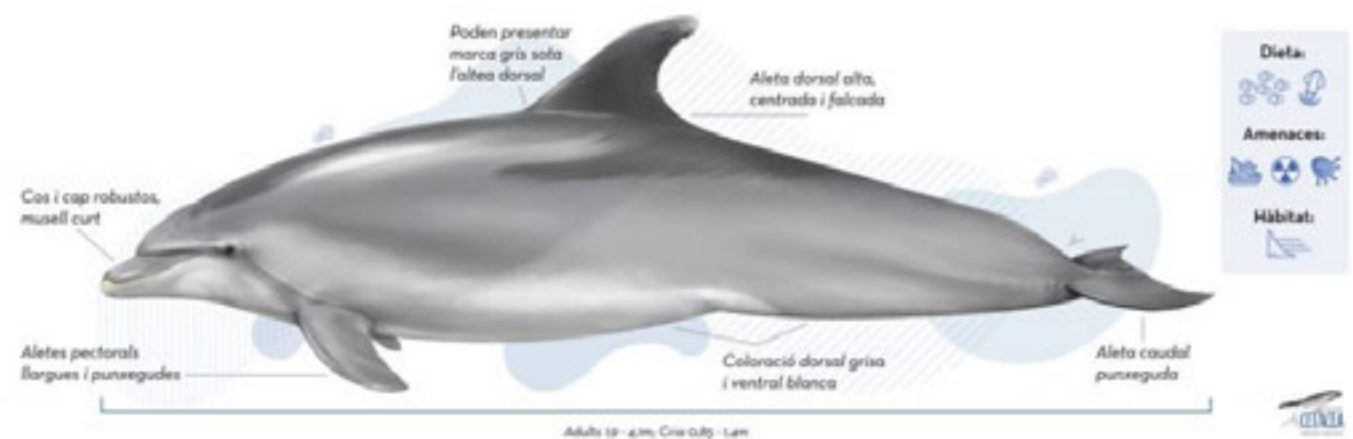
Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Per a més informació sobre cetacis i per a veure el pòster de cetacis del litoral català, feu clic a l'enllaç de la botiga.

Val molt la pena que passeu una estona xafardejant-la. Aprendreu moltes coses i gaudireu d'aquests animals tan magnífics que tenim al costat de casa.

Imatges i textos motivadors

Referència bibliogràfica:
Portfolio 1. Fotografías e historias de aves extraordinarias. Armada, Rafael. Ed. Lynx Nature Books 2024. Codi ISBN: 9788416728688

Manllevem aquestes paraules del pròleg que Josep del Hoyo ha escrit per a aquest llibre. Prenem en préstec el títol i també el missatge que expressa el nostre amic: El convenciment que aquell qui desenvolupa una activitat a la natura, no només obté avantatges personals, sinó que, a més, contribueix a la evolució de la nostra societat.

Un cas ben evident és el de Rafael Armada amb les seves fotografies i els textos escrits per ell mateix i per l'Alejandra Rendón que les acompanyen en el llibre que us proposem.

En Rafael va començar fotografiant aus, i continua fent-ho, pel plaer de tenir-les i retenir-les. Han passat quasi quaranta anys i la motivació és la mateixa. Els parcs de la ciutat de seguida varen quedar petits, també els paisatges més propers.

Darrera les aus, amb els prismàtics i la càmera penjats del coll l'autor ha recorregut els sis continents. I salut hi hagi!

Per primera vegada s'ha decidit a mostrar-nos en un llibre d'autor una part de la seva obra. Ha triat tres entorns i ens els presenta amb tres títols ben suggeridors: El frío sur (Antàrtida), Colores (Colòmbia) i Altamar (aigües subantàrtiques de Nova Zelanda i arxipèlags remots del Pacífic i l'Atlàntic).

Fàcilment es copsa la personalíssima i acurada tria de les imatges. La fotografia d'autor té tot el protagonisme. La imatge que veiem, com tota bona fotografia, ha començat a crear-se en la ment de l'autor abans de prémer el disparador. I el treball posterior acaba de donar una presentació magnífica.

I ho acaba d'arrodonir la qualitat dels textos. No, no són peus de il·lustració. Es tracta de textos que expliquen, que transmeten al lector sensacions i pensaments. Enriqueixen l'obra. Són més que un complement.

Un llibre per regalar-se en la seva contemplació i lectura. El fullejareu, llegireu i mirareu molts cops.

La xifra que apareix en el títol, ens fa pensar en una possible porta oberta a la continuïtat amb propers portafolis amb imatges i textos que ens segueixin fent gaudir de la seva contemplació i lectura!

Els enigmàtics mussols

Ressenya bibliogràfica:
La saviesa dels mussols. Una història natural de les aus més enigmàtiques del món. Ackerman, J. Cossetània Edicions 2024. Codi ISBN: 9788413563558
En castellà: La sabiduría de los búhos. Ed. Ariel 2024. Codi ISBN: 9788434437456
Original en anglès: What an Owl Knows. Penguin Press 2023. Codi ISBN: 9780593298886

Sabem que hi són. Els sentim de tant en tant. Fins i tot els entrelluquem amb sorpresa algun vespre afortunat.

Són presents també al nostre bagatge cultural i antropològic. Fa 36.000 anys ja els dibuixàvem amb el dit a la cova de Chauvet. Apareixen als jeroglífics egipcis (equivalen a la nostra "M"), són el símbol d'Athene, deessa grega de la saviesa, es representaven a les monedes gregues de l'antiguitat ("tetradragma") i avui els veiem a les monedes d'1 euro encunyades per Grècia.

Hi ha qui els té per ocells de benastrugança i hi ha qui els té per aus de mal averany.

Però, de fet, què en sabem dels mussols i del seu món?

No gaire res, fora que en siguem uns especialistes.

Jennifer Ackerman, coneguda autora que ja ens ha parlat en altres obres de l'enginy i tarannà dels ocells, ens convida a viatjar arreu del món coneixent molt més sobre els rapinyaires nocturns. Ho fa amb el seu estil entretingut que li permet traslladar-nos un munt d'informació de manera ben plaent.

Acompanyarem a l'autora pels cinc continents (a l'Antàrtida no n'hi ha de mussols), en coneixerem de tota mena; de ben petits i de molt grans. Sempre silenciosos en el seu vol però ben capaços de donar-se a conèixer amb la seva veu quan els convé. Compartirem experiències amb tot una colla de persones que han dedicat la seva activitat professional, i molt més que això, a l'estudi d'aquestes aus, a la seva preservació i cura.

Si a l'índex fem una ullada als títols dels capítols que conformen el llibre, ja veiem quin és l'esperit que regna en l'obra i la manera com l'autora ens proposa endinsar-nos en el món mussolaire ("Com és ser un mussol?", "Què cal per fer un mussol?", "Mig ocell, mig esperit", ...).

Tindrem notícia de la biologia dels mussols, de com viuen i quines són les característiques que els fan tan especials. També sabrem de les seves necessitats. I, està clar, de la seva relació amb els humans, en la realitat quotidiana i en la imaginació.

Una lectura nodridora, sens dubte.

Resclosa de Colomers

per Hubert Mas

La resclosa de Colomers la va manar construir el Senyor de la Baronia de Verges, a mitjans del segle XVII, per a canalitzar l'aigua del Ter cap al rec del Molí, que, com el seu nom indica, es va fer servir per a moure diversos molins fariners: El de la Salvetat de Jafre, el de Verges, el de Belcaire i el del Marqués de Dou a L'Escala. Més endavant serviria també per a regar bona part de les terres del marge esquerre del riu.

El rec segueix paral·lel al riu, passa per Jafre, Verges, Belcaire i després es divideix en dos braços, un va cap a Ullà i l'altre cap al nord, tot resseguint un antic braç del riu Ter, connectant diverses rieres de la zona fins a arribar a l'Escala on desemboca al mar.

La resclosa vella, d'uns 300 m de llarg i uns 3 m d'alt, estava formada per un mur de pedra reforçat amb morter de calç que amb cada riuada quedava malmès i s'havia de refer.

L'any 1970, un quilòmetre més avall es va aixecar una presa de formigó amb comportes de 6 m d'alt que havia de substituir la resclosa vella, tot construint dos recs nous, un a cada banda del riu. Però la presa, mai s'ha arribat a fer servir (manté les comportes totalment obertes).

En aquesta zona entre les dues rescloses, l'aigua retinguda ha permès la formació d'un bon bosc de ribera amb pollancre, salzes i àlbers. També es troben alguns oms, freixes i pinedes de pi blanc al voltant. Presenta extensos canyars, alguns balcars i també espais d'aigües clares amb plantes aquàtiques i una abundant fauna de peixos, amfibis i invertebrats típics de zones humides, el que afavoreix la presència d'ocells aquàtics que hi troben una bona zona de cria i també d'hivernada.

En podríem destacar a l'hivern el dormidor de corb marins, diferents ardeids, ànecs collverds i xarxets; i a l'estiu, els martinets de nit, així com altres ocells residents tot l'any com els blauets, les polles d'aigua, les xivtones o l'arpella. També hi viu la llúdriga.

Per la seva riquesa en flora i fauna, aquest espai d'unes 16 ha de superfície, està inclòs en l'Inventari de zones humides de Catalunya i també dins la Xarxa Natura 2000 sota el nom de Riberes del Baix Ter que els dona una certa protecció.

Riu Ter, Presa nova, Autor: Hubert Mas.

Us proposem visitar la zona tot deixant el cotxe a Colomers en un aparcament vora el riu, just davant del poble i al costat del club de caiac.

Davant mateix es troba la resclosa vella que estanya el riu en un bon tram, amb un bosc de ribera ben ufanós sobretot a la riba dreta. Des de l'observatori de fusta que trobem allà mateix podem veure fàcilment diverses aus aquàtiques nedant-hi o reposant en els grans arbres que voregen el riu.

Anirem riu avall per un camí ben marcat i ben aviat trobarem l'inici del rec del Molí que anirem resseguint.

Allà podrem veure una reproducció d'una "poalanca", un sistema de palanca de 2 braços amb un contrapès i una galleda que era com tradicionalment es treia l'aigua del rec principal i s'abocava als reguerons pavimentats o "regues" que encara es conserven i que conduïen l'aigua fins els horts de la vora, abans de la invenció de la bomba de motor.

Aviat arribem al "cadiral" sistema de comportes que distribueix l'aigua cap a diferents recs, descartant la resta que retorna al riu pel canal dit "bramador". Allà creuem per un pontet i veurem un antic rentador de roba al marge del rec.

El camí continua avall pel costat dret del canal i aviat trobem una carretera asfaltada que seguirem cap a la dreta i que ens portarà en pocs minuts fins a la presa nova seguint els indicadors de la via verda del Ter.

Sobre la presa, l'any 2006, s'hi va construir una passera per a poder creuar el riu i donar continuïtat a la ruta del Ter que ve des de Girona i va fins a la gola del Ter.

Aquesta passera permet una bona visió del riu en aquest punt amb el seu bosc de ribera i alguns arbres secs que acullen un dormidor de corb-marins.

Un cop aquí podem tornar pel mateix camí o bé travessar el riu i seguir la pista de terra que va riu avall i que en poc més d'un quilòmetre ens portarà fins a un interessant jaciment arqueològic anomenat Sidillà, amb un edifici funerari d'origen romà del S IV i les restes d'un antic poblat i de l'església de Sant Romà del S IX que han estat recentment restaurades. Aquest poblat situat dalt d'un turonet estava envoltat d'estanyols i es va abandonar cap el S XIII després de quedar colgat per les sorres portades pel riu Ter que formaven grans dunes a la zona, afavorides per la tramuntana i que fins el segle XIX no es va aconseguir fixar-les, tot plantant-hi pins a sobre.

Poalanca Autor: Hubert Mas.

Dormidor de corb-marins Autor: Hubert Mas.

Edifici funerari de Sidillà Autor: Hubert Mas.

Antiga resclosa Autor: Hubert Mas.

Delta Birding Festival Júnior

per Artur Morales

El passat 20, 21 i 22 de setembre, com molts deueu saber, es va portar a terme el Delta Birding Festival per desè any consecutiu... I, òbviament, als dos anys anteriors, es va fer la tercera edició del DBF júnior, iniciativa que busca donar veu als joves perquè aquests puguin mostrar els seus projectes o ambicions.

Enguany, es va escollir a Diego Moreno, Jordina Baucells, Thiago Rosero (conegut com a "Thiago Birds"), Artur Morales (jo mateix) i a Elvia Gómez (coneguda com a "Elvia La Rastreadora").

En aquest article, parlaré de què va explicar cadascú, ja que vaig tenir el privilegi de ser un dels escollits i veure totes les xerrades.

En primer lloc, Diego Moreno, en la seva xerrada "Un any en la vida del linx ibèric", va explicar el seu ambiciós projecte d'ensenyar al món com viuen els linxs. Mitjançant les seves magnífiques fotografies, ens va meravellar a tots mostrant-nos els linxs reproduir-se, créixer, caçar, descansar... I no es va oblidar de recordar-nos el passat obscur d'aquesta espècie: el 2005 no hi havia ni 200 exemplars a tot el món! Afortunadament, els múltiples esforços per recuperar l'espècie han donat fruits: ara hi ha més de 2000 individus i ha passat de ser considerada una espècie en perill crític d'extinció a vulnerable.

Tot seguit va venir la Jordina Baucells, que parlaria sobre "L'estudi de la merla d'aigua a la Riera Major". I quin estudi! Va començar a parlar sobre la merla d'aigua en general, posant-nos en context, per tot seguit, passar a comentar el lloc de mostreig i les tècniques i procediments que va seguir. Els resultats i la justificació d'aquests ens van deixar a més d'un bocabadat. I, el millor, va ser veure que, gràcies a l'estudi, les autoritats corresponents estan actuant per revertir la situació d'aquesta riera, ja que la davallada brutal de la merla hagués passat completament desapercebuda si no hagués estat per l'estudi.

A continuació, Thiago Birds, provinent de Colòmbia, ens va explicar la seva història, els seus projectes i la situació ornitològica al seu país, en especial en els joves. Ens va explicar que ell dona classes a altres joves sobre ocells perquè n'apreguin i també perquè valorin més on estan. Va aprofitar també per recordar-nos la vulnerabilitat del planeta i que hàviem de cuidar-lo. Si em pregunteu a mi, fa una pinta de ser un futur president brutal...

Després de la seva xerrada, em tocava a mi, on miraria d'explicar per què "la ciència ciutadana no té edat". Vaig parlar sobre com vaig començar amb l'afició, els principals projectes de ciència ciutadana, aprofundint en alguns (com Ornitho o el SOCC) i la importància d'aquests en la conservació dels ocells. Volia també parlar sobre el terme de "local patch", que consisteix a establir una ruta a prop de casa i anar sortint de manera contínua. Això et permet gaudir dels ocells, per molt comuns que puguin arribar a ser i saber avaluar tendències poblacionals locals de manera més eficaç.

I, ja per acabar amb aquesta jornada de DBF Júnior, tocava l'Elvia, que volia posar especial èmfasi en l'oïda. Abans, però, aprofitava per parlar sobre com va començar i el paper de la seva família en l'afició (els seus pares han sigut sempre grans aficionats al rastreig). Ens va posar sons de diferents aus i ens va mostrar el seu entusiasme per cada ocell i les seves vocalitzacions. A més, va saber imitar a la perfecció certs cants amb tan sols dotze anys!

I així va acabar aquest seguit de xerrades que permeten als joves mostrar-se al món ornitològic i explicar el que més els agrada.

Com sempre, vull agrair que se'ns doni aquesta veu i esperem que així sigui durant molts anys...

Autor: Helena Mombiola.

Llarga vida al DBF i, en especial, al Delta Birding Festival Júnior!

Ens ajudes a trobar les 8 diferències?

per Roser Alari

DISSABTE 25 DE GENER ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

a Sala del Cortalet, Aiguamolls de l'Empordà

HOMENATGE A CARLES GINES GIBERT**15:00** Passejada amb la família**16:00** Parlaments

A càrrec de Jordi Sargatal i Joan Morales

16:45 PICA PICA**17:30 PRESENTACIÓ DEL NOU LOGO I DE LA NOVA PÀGINA WEB**

Amb Toni Llobet i Carles Fabrellas

18:45 ASSAMBLEA GENERAL DE SOCIS

Amb constitució de la nova Junta

19:30 XERRADA PROJECTE ÒLIBA
amb Guillem Arrufat i Cristina Mora

Agenda subjecta a canvis requerits per l'organització i coordinació de les activitats que s'hi inclouen

PER A INSCRIPCIONS I MÉS INFORMACIÓ**T. 972 454 672 · apnae@apnae.org · www.apnae.org**ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL PARC NATURAL DELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ
Declarada d'Utilitat Pública · El Cortalet · 17486 Castelló d'Empúries · Girona**Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà · T. 972 454 222**
parcsnaturals.gencat.cat/es/aiguamolls-emporda

Amb la col·laboració de:

CAMPING
LAS PALMERAS

OBERT DE
SETMANA SANTA
AL 31 D'OCTUBRE

SOM MOLT
A PROP!

Tel. 972 52 05 06
17470 SANT PERE PESCADOR

info@campinglaspalmeras.com
www.campinglaspalmeras.com

Restaurant, Grill & Jardí

Portal de la
Gallarda

Pere Estany, 12 / T. 972 250 152
17486 Castelló d'Empúries
portal@hostalcasaclara.com

Mussap, assegurances entre persones

Sentir-se segur és tan senzill com disposar d'una assegurança amb les cobertures més completes, actuals i fetes a mida. I amb Mussap, també gaudirà de la millor assistència i uns serveis acurats, avalats amb **Certificació de Qualitat segons Normes ISO 9001**. Perquè, a Mussap, el que importa són les persones.

MUSSAP AMB EL
MEDI AMBIENT

Via Laietana, 20
08003 Barcelona
Tel. 932 956 300
www.mussap.net

VINE A LA PLATJA
I QUEDA'T

972 520 302 www.ballena-alegre.com 17470 SANT PERE PESCADOR

COSTA BRAVA
CAMPING & BUNGALOW RESORT

Platja de Can Comes s/n.
17486 Castelló d'Empúries.
www.campinglaguna.com
T.-972.450.053
Obrim de març a octubre

Integrada en la xarxa
Iberaves, turisme ambientològic

iberaves
turisme ambientològic

Responsible and
Best Family Dest.

**CUINA EMPORDANESA
OBERT TOT L'ANY**

Sant Sebastià, 26
17470 SANT PERE PESCADOR
Tel. 972 520 641

CASTELL MAR

Plaça de la Rubina
17486 Castelló d'Empúries
Tel. (+34) 972 45 08 22
mp@grupmascot.com
www.camping.castellmar.com

espai Empordà Natura

swift holiday resorts

Of. de Torroella a l'Estartit
km 5,1. 17258 l'Estartit (Girona)
Tel. (+34) 972 75 006
swiftes@grupmascot.com

CASTELL MONTGI

Of. de Torroella a l'Estartit, km 4,7
17258 l'Estartit
Tel. (+34) 972 75 16 20
mp@grupmascot.com
www.camping.castellmontgi.com

GM
GRUP
MASCOT

Nautic Almata
Càmping - Caravaning

Bienvenido/Welcome

17486 CASTELLÓ D'EMPÚRIES - Tel. 972 454 477 - Fax. 972 454 686 - e-mail: info@almata.com - web: www.almata.com

Mas del Joncar

Anna Maria Arny
Miquel Quera

CASA DE TURISME RURAL
Cami del Joncar, 15
E-17470 SANT PERE PESCADOR
(Girona)
Mòbil + 34 616 99 48 58
Tel./ Fax + 34 972 52 10 72

www.masdeljoncar.com
info@masdeljoncar.com

APNAE
Associació d'Amics del Parc Natural
dels Aiguamolls de l'Empordà

**Parc Natural
dels Aiguamolls
de l'Empordà**